P.Z. br. 372

HRVATSKI SABOR

KLASA: 004-01/26-01/8
URBROJ: 65-26-2

Zagreb, 26. studenoga 2026.

Hs"*NP*004-01/26-01/8*65-26-2**Hs

ZASTUPNICAMA I ZASTUPNICIMA HRVATSKOGA SABORA

PREDSJEDNICAMA I PREDSJEDNICIMA RADNIH TIJELA

Na temelju članka 178. Poslovnika Hrvatskoga sabora u prilogu upućujem ***Prijedlog zakona o prevenciji femicida i rodno utemeljenog nasilja te zaštiti žrtava,*** koji je predsjedniku Hrvatskoga sabora podnio Klub zastupnika SDP-a, aktom od 24. studenoga 2026. godine.

Za svoje predstavnike, koji će u njegovo ime sudjelovati u radu Hrvatskoga sabora i njegovih radnih tijela, Klub je odredio sve zastupnike Kluba zastupnika SDP-a.

PREDSJEDNIK

Gordan Jandroković

P.Z. br. 372

REPUBLIKA HRVATSKA
65- HRVATSKI SABOR
ZAGREB

Primljeno: 24-11-2026	
Klasifikacijska oznaka: 004-01/26-01/8	Org. jed.: 65
Urudžbeni broj: 6532-2-26-1	Pril.: 1 / Vrijednost: -

HRVATSKI SABOR
KLUB ZASTUPNIKA SDP-a

Zagreb, 24. studenoga 2026.

KLASA:
URBROJ:

PREDSJEDNIKU HRVATSKOG SABORA

PRIJEDLOG ZAKONA O PREVENCIJI FEMICIDA I RODNO UTEMELJENOG NASILJA TE ZAŠTITI ŽRTAVA

Temeljem članka 85. Ustava Republike Hrvatske (Narodne novine, br. 85/10. - pročišćeni tekst i 5/14. - Odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske) i članaka 172. Poslovnika Hrvatskoga sabora (Narodne novine", br. 81/13., 113/116., 69/17., 29/18., 53/20., 119/20. - Odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske, 123/20.i 86/23. - Odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske), Klub zastupnika SDP-a podnosi Prijedlog Zakona o prevenciji femicida i rodno utemeljenog nasilja te zaštiti žrtava.

Za predstavnike Kluba zastupnika SDP-a, koji će u ime Kluba sudjelovati u radu Hrvatskog sabora i njegovih radnih tijela, određeni su svi zastupnici Kluba zastupnika SDP-a među kojima je i Marija Lugarić, predsjednica Odbora za ravnopravnost spolova.

PREDSJEDNIK KLUBA ZASTUPNIKA SDP-a

Siniša Hajdaš Dončić

u z.

PRIJEDLOG ZAKONA O PREVENCIJI FEMICIDA I RODNO UTEMELJENOG NASILJA TE ZAŠTITI ŽRTAVA

Zagreb, studeni 2026.

PRIJEDLOG ZAKONA O PREVENCIJI FEMICIDA I RODNO UTEMELJENOG NASILJA TE ZAŠTITI ŽRTAVA

I. USTAVNA OSNOVA ZA DONOŠENJE ZAKONA

Ustavna osnova za donošenje ovoga Zakona sadržana je u članku 2. stavku 4. podstavku 1. Ustava Republike Hrvatske („Narodne novine", br. 85/10. – pročišćeni tekst i 5/14. – Odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske).

II. OCJENA STANJA I OSNOVNA PITANJA KOJA SE TREBAJU UREDITI ZAKONOM

Hrvatska je u posljednjem desetljeću izgradila kaznenopravni okvir zaštite žena od nasilja. Izmjenama Kaznenoga zakona iz 2024. uvedeno je kazneno djelo teškog ubojstva ženske osobe (čl. 111.a) i rodno utemeljeno nasilje kao pojam i otegotna okolnost. To je bio nužan korak. Ali kaznena norma sama po sebi ne sprječava ubojstvo, ona ga sankcionira nakon što se dogodi.

Dok je Hrvatska već uvela kaznenopravnu kvalifikaciju rodno utemeljenog ubojstva ženske osobe, ovaj Zakon uređuje ono što kaznenopravna norma sama po sebi ne može urediti: kako sustav prepoznaje rizik, kako na njega odgovara, kako štiti žrtvu i kako nakon smrtnog ishoda utvrđuje je li sustav imao priliku djelovati ranije.

Prema podacima izloženima na sjednici Odbora za ravnopravnost spolova u ožujku 2026., od 2016. do 2024. ubijeno je **130 žena**. Prema navodima državnog tajnika Ministarstva pravosuđa, uprave i digitalne transformacije na sjednici Odbora za pravosuđe u ožujku 2026., u predmetima femicida bilo je **11 potvrđenih optužnica i pet presuda**, od kojih su tri pravomoćne.

Najnovije izvješće Povjerenstva za praćenje i unaprjeđenje rada tijela kaznenog i prekršajnog postupka te izvršavanja sankcija vezanih za zaštitu od nasilja u obitelji (u daljnjem tekstu: ZZNO-ovo Povjerenstvo), za 2025. godinu (lipanj 2026.), pokazuje da je od **39 ubojstava** evidentiranih u Republici Hrvatskoj u 2025. godini **18 žrtava** bile žene, jednako kao i godinu ranije. Svako od tih 18 ubojstava počinila je žrtvi bliska osoba, a **12 od 18** sadašnji ili bivši intimni partner; u 2024. takvih je ubojstava bilo **pet**. Broj žena koje su ubili intimni partneri tako je u jednoj godini više nego udvostručen, iako se ukupan broj ubijenih žena nije promijenio. Policija je kao teško ubojstvo ženske osobe iz članka 111.a Kaznenoga zakona evidentirala **10 od tih 18 slučajeva**, uz još deset pokušaja; ostalih osam evidentirano je pod drugim kvalifikacijama, a policijska se kvalifikacija tijekom kaznenog postupka može promijeniti.

U 42 prekršajna predmeta nasilja u obitelji počinitelj je posjedovao oružje, legalno ili ilegalno, a Ministarstvo zdravstva u istom izvješću navodi da je više od polovice žrtava nasilja u obitelji upućenih na psihijatrijsko liječenje bilo djece. Ti podaci potkrepljuju provjeru oružja iz članka 16. stavka 2. i zaštitu djece iz članka 22. ovoga Zakona.

Obrazac, a ne pojedinačni slučaj. Zaključci Femicide Watcha, koje je iznijela Pravobraniteljica za ravnopravnost spolova, navode iste čimbenike rizika koji se ponavljaju: ovisnosti, prisilnu kontrolu, posesivnost i ljubomoru, odluku žene da napusti nasilnog partnera, psihičke smetnje, posjedovanje oružja te prijetnje ubojstvom ili samoubojstvom, uz napomenu da rizik osobito raste kad se dva ili više čimbenika pojave zajedno. Gotovo isti popis nalazi se u empirijskom istraživanju dr. sc. Petre Šprem (Hrvatsko katoličko sveučilište) na više od 500 sudskih predmeta nasilja u obitelji, koje uz njih izdvaja raniji pokušaj davljenja ili gušenja, uhođenje i razdoblje separacije. Isto istraživanje pokazuje da je u kaznenim predmetima 34% počinitelja već bilo kažnjavano za nasilje prema istoj žrtvi, a prema podacima iz spisa čak 80% ih je već ranije bilo nasilno prema njoj; da se 96% prekršajnih predmeta odnosilo na jedan događaj, dok se u 82% kaznenih predmeta nasilje ponavljalo kroz dulje razdoblje; te da je psihičko nasilje, uključujući kontrolirajuće ponašanje, utvrđeno u gotovo 80% predmeta.

Procjena rizika pritom nije predviđanje budućnosti: ni međunarodno poznati alati, poput Danger Assessmenta, ne mogu sa sigurnošću utvrditi tko će počiniti femicid, nego pomažu stručnjacima da sustavno prepoznaju opasnost. Zato ovaj Zakon ne obećava da će se svaki femicid spriječiti. Obećava da prepoznavanje znakova opasnosti neće ovisiti o slučaju, da će se informacije različitih tijela povezivati i da će se, ako sustav zakaže, to moći utvrditi i iz toga učiti.

Znanje bez zaštite. Problem koji opisuju i Femicide Watch i istraživači nije nedostatak informacija, nego njihova razdvojenost. Policija zna za jednu intervenciju, državno odvjetništvo za kaznenu prijavu, sud za raniji postupak ili mjeru, socijalna služba za obiteljske okolnosti, a zdravstvo možda za ozljede; svaki se incident promatra zasebno, umjesto da se prepozna obrazac. Pravobraniteljica upozorava da nadležna tijela, pa i sudovi, prijetnje ubojstvom ili samoubojstvom i druge signale vrlo rijetko shvaćaju kao ključne alarme za zaštitu žrtve, a Femicide Watch predlaže zajedničku digitalnu platformu na koju bi sva tijela slala procjene rizika, istodobno dostupne svima koji sudjeluju u zaštiti žrtve; taj prijedlog preuzima članak 12. stavak 4. ovoga Zakona. Istu razliku između znanja i djelovanja prepoznaje i Europski sud za ljudska prava: u predmetu Branko Tomašić i drugi protiv Hrvatske (presuda od 15. siječnja 2009.) utvrdio je povredu prava na život jer vlasti, unatoč poznatim prijetnjama i opasnosti od ponavljanja nasilja, nisu poduzele odgovarajuće korake da spriječe smrt majke i djeteta.

Hrvatski sabor je 27. ožujka 2026. odbio osnivanje istražnog povjerenstva za utvrđivanje institucionalnih propusta u sustavu zaštite od nasilja nad ženama (81 zastupnik protiv, 44 za). Vlada je kao razloge navela da se istražno povjerenstvo ne može osnovati u pitanjima za koja je pokrenut sudski postupak te da problematiku već prate dva međuresorna tijela. Ta dva tijela, međutim, nisu istovrsna, a razlika između njih je upravo ono što Glava VI. ovoga Zakona adresira.

Prvo, ZZNO-ovo Povjerenstvo, osnovano 2018. na temelju članka 21. Zakona o zaštiti od nasilja u obitelji, pri Ministarstvu pravosuđa, uprave i digitalne transformacije, zakonsko je tijelo od 17 članova (suci, državni odvjetnici, odvjetnici, predstavnici nadležnih ministarstava i civilnoga društva) koje na temelju članka 20. istog Zakona prikuplja zbirne statističke podatke i do kraja lipnja svake godine podnosi ministru godišnje izvješće o primjeni zakona, objavljeno na mrežnim stranicama ministarstva. Njegov je sastav izmjenama iz 2024. proširen na sve

pravobraniteljice i akademsku zajednicu. Ono što to Povjerenstvo, uza svu zakonsku osnovu, nema jest ovlast analize pojedinačnog slučaja, pravo uvida u spise konkretnog predmeta i obveza Vlade da se očituje o njegovim nalazima. Ono prati statistiku, a ne postupanje tijela u pojedinom slučaju.

Drugo, promatračko tijelo za sveobuhvatno nadgledanje, prikupljanje podataka, analizu slučajeva ubojstava žena i izvještavanje, Femicide Watch, koje je pravobraniteljica za ravnopravnost spolova osnovala vlastitom odlukom 2017., po svojoj je zadaći bliže onome što je ovom Zakonu cilj – analizira pojedinačne slučajeve radi uočavanja propusta – ali djeluje bez zakonske osnove: bez zakonskog prava uvida u spise, bez obveze izvješćivanja Vlade i bez ičega što bi njegove preporuke učinilo obvezujućima.

Vladin argument je stoga sam sebi protuargument. Jedno od dva tijela koja Vlada navodi kao dovoljna ima zakonsku osnovu, ali ne i ovlast analize pojedinačnog slučaja; drugo ima tu ovlast, ali ne i zakonsku osnovu. Nijedno nema oboje. Pitanje nije bilo treba li osnovati novo tijelo, nego zašto se ta dva nedostatka, prepoznata još 2017. i 2018., devet odnosno osam godina nisu spojila u jedno tijelo koje bi imalo i jedno i drugo.

Slatina. Što ta razdvojenost znači u jednom predmetu, pokazao je slučaj ubojstva žene u Slatini u rujnu 2026. Prema priopćenjima glavnog ravnatelja policije o rezultatima izvanrednog nadzora i Državnog odvjetništva Republike Hrvatske, tijek je bio sljedeći. Žrtva je 21. srpnja 2026. prijavila supruga zbog prijetnji, nasilja u obitelji i povrede djetetovih prava. Policija ga je istoga dana uhitila i predložila istražni zatvor, a Općinsko državno odvjetništvo u Virovitici odredilo je mjere opreza: zabranu približavanja žrtvi na manje od 100 metara, zabranu uhođenja i uznemiravanja te udaljenje iz doma. Policija je dan poslije podnijela i optužni prijedlog u prekršajnom postupku te izrekla osmodnevnu zabranu približavanja; sud je izdao prekršajni nalog s novčanom kaznom manjom od predložene, produljio zabranu približavanja do kraja postupka, a prijedlog za zaštitnu mjeru obveznog psihosocijalnog tretmana nije prihvatio. Prema navodima glavnog ravnatelja policije, policija na takav prekršajni nalog nema pravo prigovora. Krajem kolovoza državno odvjetništvo je, na zahtjev žrtve, ukinulo mjere opreza iz kaznenog postupka, a na snazi je ostala samo zabrana približavanja iz prekršajnog postupka, koju je policija redovito provjeravala, posljednji put 2. rujna.

Dana 8. rujna oko 21 sat žrtva je ponovno prijavila nasilje. Policija je stigla za desetak minuta, supruga nije zatekla, ponudila je žrtvi smještaj u sigurnoj kući i kontakt s Nacionalnim pozivnim centrom za žrtve kaznenih djela i prekršaja, što je ona odbila, uputila ju na samozaštitno ponašanje i vratila se u postaju. Dvadesetak minuta poslije zaprimljena je dojava o ubojstvu. Žena, majka šestero djece, ubijena je oštrim predmetom, prema navodima državnog odvjetništva pred djecom. Osumnjičenik je nekoliko dana poslije počinio samoubojstvo u pritvoru.

Izvanredni nadzor policije utvrdio je slabosti u tri područja: organizaciji traganja za osumnjičenikom, angažiranju dodatnih policijskih snaga i komunikaciji između policijske postaje i operativno-komunikacijskog centra policijske uprave, te su, zbog moguće teže povrede radne discipline, pokrenuti postupci protiv pet službenika. Nadzor Državnog

odvjetništva utvrdio je nepravilnosti: postojala je osnova da se predloži istražni zatvor, a kontakt žrtve s okrivljenikom i njezin zahtjev za ukidanje mjera trebalo je ocijeniti kao pokazatelj kršenja mjera; istodobno je zaključeno da je riječ o pravnom mišljenju zbog kojeg dužnosnik ne može biti pozvan na odgovornost. Glavni državni odvjetnik istaknuo je da žrtva ne može raspolagati mjerama opreza jer se o njima odlučuje po službenoj dužnosti. Ministar nadležan za socijalnu politiku izjavio je da u sustavu, prema dokumentaciji kojom raspolaže, nije bilo propusta. Ocjene tijela koja su postupala nisu, dakle, usklađene, a nijedna se ne odnosi na ono što je sustav kao cjelina znao i učinio.

Što Slatina pokazuje. Ovaj prijedlog Zakona ne tvrdi da bi se taj događaj spriječio da je bio na snazi. Tvrdi da Slatina pokazuje pet praznina koje on uređuje.

Prvo, sustav je znao. Prijava, uhićenje, prijedlog istražnog zatvora, mjere opreza, prekršajni postupak i druga prijava bili su signali opasnosti. Prijedlog ovog zakona zato traži da se procjena rizika provede pri prvom saznanju i ponovi pri svakoj bitnoj promjeni, osobito prije odlučivanja o istražnom zatvoru, mjerama opreza i zaštitnim mjerama te nakon njihova kršenja (članci 10. i 11.), i da se zabilježi što je tijelo znalo, kako je procijenilo i što je poduzelo, a ako dostupnu mjeru nije poduzelo, zašto (članak 17.).

Drugo, zaštita ne smije ovisiti o zahtjevu žrtve. Mjere iz kaznenog postupka ukinute su na zahtjev žrtve, a ponuđeni smještaj nije prihvaćen. O mjerama odlučuju tijela po službenoj dužnosti, a ne žrtva. Poznato je da žrtve odustaju i zbog razloga koji ne umanjuju opasnost: ekonomske ovisnosti, brige za djecu, pritiska okoline ili straha. Prijedlog zakona zato propisuje da žrtva ne snosi i ne može snositi odgovornost za koordinaciju vlastite zaštite (članak 8. stavak 6.), da odbijanje zaštitne mjere ili smještaja ne oslobađa tijela obveze da procijene rizik i poduzmu sve mjere iz svoje nadležnosti (članak 20. stavak 2.) te da se, ako državni odvjetnik unatoč visokom ili neposrednom riziku ne predlaže istražni zatvor, to obrazloži u spisu (članak 16. stavak 5.).

Treće, svako je tijelo vidjelo samo svoj dio. Isti je događaj vođen kao kazneni i kao prekršajni predmet, s različitim ishodima: policija je predlagala istražni zatvor, a državno odvjetništvo odredilo mjere opreza; prekršajni sud smanjio je predloženu kaznu i odbio psihosocijalni tretman; mjere iz kaznenog postupka ukinute su, a prekršajna zabrana ostala. Nitko nije bio odgovoran za cjelovitu sliku. Prijedlog zakona na to odgovara individualnim planom sigurnosti i koordinatorom zaštite žrtve (članci 14. i 15.), međuresornim sastankom u roku od 24 sata (članak 16. stavak 1.), zajedničkim elektroničkim zapisom procjena rizika koji je u stvarnom vremenu dostupan onome tko odlučuje (članak 12. stavak 4.) i objedinjenim praćenjem kaznene i prekršajne evidencije (članak 26.). Nalaz da policija nema pravo prigovora na prekršajni nalog traži izmjenu prekršajnog zakonodavstva koja nije predmet ovoga Zakona; takve će zakonodavne praznine Femicide Watch moći sustavno bilježiti i uključivati u preporuke (članak 30. stavak 2.).

Četvrto, posljednji sat. Policija je stigla za desetak minuta od prijave, ali je žrtvu uputila na samozaštitno ponašanje, a dvadesetak minuta nakon povratka policije u postaju zaprimljena je dojava o ubojstvu. Povremene provjere zabrane približavanja ne zamjenjuju zaštitu u

trenutku neposredne opasnosti. Pri visokom i neposrednom riziku Zakon zato propisuje da se počinitelj bez odgode izdvaja iz zajedničkog kućanstva, da se provjerava posjeduje li oružje ili predmete prikladne za nanošenje tjelesnih ozljeda – u Slatini je ubojstvo počinjeno oštrim predmetom – te da se poštovanje zabrane približavanja može nadzirati tehničkim sredstvima koja policija i probacijska služba bez odgode organiziraju (članak 16. stavci 1., 2. i 4.).

Peto, djeca. Šestero je djece ostalo bez majke, a nakon samoubojstva osumnjičenika i bez oca; prema navodima državnog odvjetništva ubojstvo se dogodilo pred njima. Zakon djetetu koje svjedoči nasilju priznaje položaj žrtve, osigurava mu stručnu psihosocijalnu potporu i pravo da nasilje samo prijavi, uz zaštitu njegove sigurnosti prije nego što se o prijavi obavijesti roditelj (članak 22.).

Konačno, nakon smrti. Osumnjičenik je preminuo. Kaznenog postupka neće biti, pa nikakva presuda neće utvrditi što se između 21. srpnja i 8. rujna događalo i je li se moglo djelovati drukčije. Ostaju unutarnji nadzori institucija. Time u ovom slučaju otpada i prigovor Vlade da se institucionalna analiza ne može provoditi dok traje sudski postupak: sudskog postupka više nema, a pitanje što je sustav znao i što je učinio ostaje bez neovisnog odgovora. Femicide Watch zato dobiva pravo uvida u spise i obvezu analize svakog slučaja u kojem su žrtva ili počinitelj prije djela bili u kontaktu s tijelima (članci 30. do 34.), a analiza može započeti i kad je postupak okončan smrću okrivljenika (članak 34. stavak 2.). Svaki se nalaz, i onaj koji utvrđuje propust i onaj koji ga ne utvrđuje, tada može provjeriti prema istim pitanjima: što je sustav znao, kada je to znao, kako je procijenio rizik i što je poduzeo i zašto.

Glava VI. ovoga Zakona zato ne osniva novo, treće tijelo, nego nastavlja djelatnosti Femicide Watcha iz 2017. na zakonskoj osnovi, zadržavajući njegov dosadašnji, već prepoznatljiv naziv, po uzoru na zakonsku osnovu koju ZZNO-ovo Povjerenstvo već ima. Femicide Watch dobiva ono što mu kao odluci pravobraniteljice nedostaje: zakonsko pravo uvida u spise, obvezu da njegove preporuke prate godišnje izvješćivanje i objedinjeno, gradirano očitovanje Vlade te ovlast praćenja klasifikacije slučajeva ubojstava žena (članak 30. stavak 3.). Sastav iz članka 31. zadržava ključna tijela koja Femicide Watch danas okuplja (policiju, državno odvjetništvo, ministarstva nadležna za pravosuđe i socijalnu politiku te civilno društvo), a dopunjuje ih predstavnikom sudbene vlasti s iskustvom u kaznenom pravosuđu i dvoje predstavnika akademske zajednice. Članak 26. stavak 5. povezuje rad ta dva tijela, kako se izvješćivanje ne bi udvostručilo, a članci 27., 36. i 37. objedinjuju njihovo izvješćivanje u jedan godišnji ciklus prema Hrvatskom saboru, umjesto više usporednih izvješća.

Prijedlog zakona se pritom oslanja na belgijski Zakon od 13. srpnja 2023. o sprječavanju i suzbijanju femicida, rodno utemeljenih ubojstava i nasilja koje im prethodi, koji istim putem, bez uvođenja zasebnog kaznenog djela, povezuje definicije, obvezno prikupljanje i objavu podataka, znanstveni odbor za retrospektivnu analizu pojedinačnih slučajeva (domestic homicide review), prava žrtava, alate za procjenu rizika i obveznu edukaciju policije i pravosuđa u jedinstven sustav. Sličnim se putem krenulo i u Španjolskoj, gdje je Vladino povjerenstvo za borbu protiv rodno utemeljenog nasilja 2021. uspostavilo službeni sustav klasifikacije i praćenja femicida. Pojmovnik iz članaka 4. do 6. oslanja se na statistički okvir za mjerenje rodno

povezanih ubojstava žena i djevojčica (femicid/feminicid) koji su izradili UNODC i UN Women, a Statistička komisija Ujedinjenih naroda prihvatila u ožujku 2022.; okvir omogućuje usporedivost podataka neovisno o nacionalnoj kaznenopravnoj kvalifikaciji. U tom duhu članak 5. rodnu uvjetovanost ne veže uz subjektivni motiv počinitelja, nego i uz objektivne okolnosti slučaja, članak 6. propisuje da su kategorije femicida namijenjene analizi, statistici i prevenciji, a članak 26. stavak 3. nalaže razvrstavanje podataka prema tom okviru. Hrvatska već ima instituciju s devetogodišnjim iskustvom u toj ulozi; nedostaje joj samo zakon koji tu instituciju čini obvezujućom.

Prijedlog zakona je usklađen i s dosadašnjim nacionalnim okvirom zaštite od nasilja u obitelji: Zakonom o zaštiti od nasilja u obitelji, Protokolom o postupanju u slučaju nasilja u obitelji i Protokolom o postupanju u slučaju seksualnog nasilja te besplatnim telefonom 116 006, kojeg dopunjuje, a ne zamjenjuje. Vlada Republike Hrvatske 23. prosinca 2025. donijela je Nacionalni plan zaštite od nasilja nad ženama i nasilja u obitelji za razdoblje do 2029., s pratećim Akcijskim planom do kraja 2026., čime je naslijeđen prethodni, istekli strateški dokument iz 2017. – 2022. Organizacije civilnoga društva su u kolovozu 2025. nacrt Nacionalnog plana ocijenile nedovršenim dokumentom. Umjesto da ponovno traži izradu strateškog dokumenta, ovaj Zakon zato u članku 40. propisuje što Nacionalni plan mora sadržavati u pogledu prevencije femicida: posebne ciljeve, procjenu rizika, zaštitu žrtava visokog i neposrednog rizika, međuresornu razmjenu podataka i neovisnu analizu slučajeva, te tu obvezu produžuje i na njegove buduće obnove.

Prvo Osnovno evaluacijsko izvješće GREVIO-a (Skupine stručnjaka Vijeća Europe za djelovanje protiv nasilja nad ženama i nasilja u obitelji) o provedbi Istanbulske konvencije u Hrvatskoj, objavljeno u rujnu 2023., ocijenilo je da je Hrvatska poduzela korake na području obiteljskog nasilja, ali da druge oblike rodno utemeljenog nasilja i dalje adresira nedostatno. Evaluacija Hrvatske u prvom tematskom krugu u tijeku je (država je svoje izvješće dostavila u rujnu 2026., a konačna ocjena još nije poznata) i uključuje članke 11. (prikupljanje podataka) i 51. (procjena i upravljanje rizikom) Konvencije, upravo područja koja Glave II. i V. ovoga Zakona uređuju. Rok za prenošenje Direktive (EU) 2024/1385 istječe 14. lipnja 2027.; prijedlog zakona u području koje uređuje doprinosi njezinoj provedbi, osobito u dijelu koji se odnosi na procjenu i upravljanje rizikom, mogućnosti prijavljivanja nasilja (uključujući putem interneta te od strane djece i stručnjaka vezanih povjerljivošću), specijalizirane službe potpore, edukaciju stručnjaka i prikupljanje podataka, ne zamjenjujući potrebu da se ostali dijelovi Direktive prenesu zasebnim propisima.

Isto izvješće ZZNO-ova Povjerenstva bilježi i pad broja prekršajno prijavljenih počinitelja nasilja u obitelji za 12% u odnosu na 2024., uz istodobni porast pravomoćnih osuđujućih presuda za kazneno djelo nasilja u obitelji (632 u 2025., 591 u 2024.). Povjerenstvo samo zaključuje da to nije posljedica stvarnog pada nasilja, nego premještanja težih oblika iz prekršajne u kaznenu sferu. Upravo je to razlika koju samo zbirna statistika ne može pokazati, a retrospektivna analiza pojedinačnog slučaja može: je li porast kaznenih osuda znak da sustav bolje prepoznaje težinu nasilja, ili znak da je nasilje, dok je bilo u prekršajnom postupku, već bilo eskaliralo dalje nego što je itko reagirao.

Povjerenstvo u istom izvješću, premda mu to pravilnikom o prikupljanju podataka nije propisano, na vlastitu inicijativu prikazuje i kaznenopravne podatke uz prekršajne, uz obrazloženje da je nasilje u obitelji „nužno promatrati kao jedinstvenu cjelinu". Ovaj prijedlog zakona tu dobru praksu, dosad prepuštenu volji Povjerenstva, u članku 26. stavku 1. pretvara u zakonsku obvezu.

Prijedlog zakona je strukturiran tako da prevencija, procjena rizika i zaštita žrtve prethode institucionalnom mehanizmu koji ih omogućuje: Glave II. do IV. uređuju neposredno postupanje prema žrtvi i počinitelju, Glava V. prikupljanje podataka, a tek Glava VI. zakonsku osnovu Femicide Watcha, jer je svrha ovoga Zakona sprječavanje femicida, a ne izgradnja nove institucije sama sebi svrhom.

Zakonom se predlažu sljedeće mjere:

- zakonska obveza da nadležna tijela utvrde počinitelja nasilja i razlikuju nasilno ponašanje od obrambenog postupanja žrtve, zabrana dvostruke viktimizacije te obvezna povezanost tog nalaza s procjenom rizika i zaštitom djeteta,
- pojmovnik femicida usklađen sa statističkim okvirom Ujedinjenih naroda, s objektivnim okolnostima za ocjenu rodne uvjetovanosti i izričitim ograničenjem kategorija na analitičko-statističke svrhe,
- jedinstveni alat za procjenu rizika s tri razine (niska, visoka, neposredna), individualni plan sigurnosti, koordinator zaštite žrtve te evidentiranje razloga procijenjenog rizika i razloga za nepoduzimanje dostupne mjere,
- izdvajanje počinitelja iz zajedničkog kućanstva, međuresorni sastanak u roku od 24 sata, provjera i, kad su ispunjeni zakonski uvjeti, oduzimanje oružja i predmeta prikladnih za nanošenje ozljeda, žurno postupanje suda i državnog odvjetništva te tehnički nadzor pri neposrednom riziku,
- pristupačni i sigurni kanali prijave nasilja, uključujući internet, te prijavljivanje od strane trećih osoba, stručnjaka vezanih povjerljivošću i djece,
- besplatna pravna pomoć, povjerljiva osoba za žrtvu i specijalizirane službe potpore, uključujući krizne centre za žrtve seksualnog nasilja,
- izričita zabrana povjeravanja djeteta bez procjene sigurnosnih rizika kada postoji dokumentirano nasilje, i zabrana svođenja nasilja nad roditeljem na bračni spor,
- jedno jedinstveno godišnje izvješće Pravobraniteljice za ravnopravnost spolova Hrvatskom saboru, uz objedinjeno kazneno i prekršajno praćenje i podatke o provedbi procjena rizika i sigurnosnih planova,
- zakonska osnova za postojeći Femicide Watch, sa zakonskim pravom uvida u spise, ovlašću praćenja klasifikacije ubojstava žena i proširenim sastavom, uz zaštitu istrage i podataka,

- obveza Vlade da jednom godišnje, uz to isto izvješće, Hrvatskom saboru dostavi gradirano očitovanje o preporukama Femicide Watcha, s nositeljem, rokom i pregledom poduzetih mjera,
- obvezna edukacija policije, pravosuđa, probacije, socijalne skrbi i zdravstva, s kratkim i jasno određenim prijelaznim rokovima,
- obveza da Nacionalni plan sadrži konkretne mjere prevencije femicida.

Femicid se ne može spriječiti zakonom koji se primjenjuje samo nakon smrti. Može se spriječiti sustavom koji evidentira što je znao, kako je procijenio i što je poduzeo prije nego što je bilo prekasno.

III. OCJENA I IZVORI POTREBNIH SREDSTAVA ZA PROVOĐENJE ZAKONA

Provedba Zakona zahtijeva sredstva za rad Femicide Watcha i njegove stručne službe u Uredu Pravobraniteljice za ravnopravnost spolova, uspostavu sustava prikupljanja podataka i elektroničke pohrane rezultata procjene rizika, kanale za prijavu nasilja, tehnička sredstva zaštite iz članka 16., krizne centre za žrtve seksualnog nasilja iz članka 21., proširenje mreže izvoditelja psihosocijalnog tretmana iz članka 42. stavka 4. te provedbu edukacija. Iznos sredstava se procjenjuje na 100 000,00 eura na godišnjoj razini primarno za rad Femicide Watcha i njegove stručne službe te uspostavu sustava prikupljanja podataka i elektroničke pohrane. Sredstva se osiguravaju u državnom proračunu iz redovnih poreznih prihoda.

PRIJEDLOG ZAKONA O PREVENCIJI FEMICIDA I RODNO UTEMELJENOG NASILJA TE ZAŠTITI ŽRTAVA

I. OPĆE ODREDBE

Predmet i svrha Zakona

Članak 1.

(1) Ovim se Zakonom uređuje sustav prevencije femicida i rodno utemeljenog ubojstva te nasilja koje im prethodi, a osobito utvrđivanje počinitelja nasilja, procjena i upravljanje rizikom, prava žrtava i djece izložene nasilju, edukacija stručnjaka, prikupljanje i objavljivanje podataka te uspostavljanje Femicide Watcha.

(2) Svrha ovoga Zakona jest uspostaviti sustav koji ima za cilj spriječiti smrtni ishod rodno utemeljenog nasilja pravodobnim prepoznavanjem rizika, usklađenim i bez odgode poduzetim djelovanjem nadležnih tijela te otklanjanjem sistemskih nedostataka uočenih u postupanju prije počinjenja djela, uz zaštitu dostojanstva, sigurnosti i prava žrtve bez sekundarne viktimizacije.

(3) Ovim se Zakonom ne propisuju nova kaznena djela, niti se mijenjaju odredbe Kaznenoga zakona o kaznenim djelima ubojstva, teškog ubojstva i teškog ubojstva ženske osobe. Nasilje se u smislu ovoga Zakona ne promatra kao pojedinačan i izoliran slučaj, nego kao mogući obrazac ponašanja koji se može ponavljati i eskalirati do smrtnog ishoda.

Usklađenost s međunarodnim pravom i pravom Europske unije

Članak 2.

Ovim se Zakonom dodatno osigurava provedba Konvencije Vijeća Europe o sprječavanju i borbi protiv nasilja nad ženama i nasilja u obitelji (Istanbulska konvencija) te se, u području koje uređuje, osigurava doprinos provedbi Direktive (EU) 2024/1385 Europskog parlamenta i Vijeća od 14. svibnja 2024. o suzbijanju nasilja nad ženama i nasilja u obitelji te Direktive 2012/29/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 25. listopada 2012. o uspostavi minimalnih standarda za prava, potporu i zaštitu žrtava kaznenih djela.

Rodno značenje izraza

Članak 3.

Izrazi koji se koriste u ovom zakonu, a koji imaju rodno značenje koje nije posebno definirano odnose se jednako na muški i ženski rod.

Pojmovi

Članak 4.

Pojedini pojmovi u smislu ovoga Zakona imaju sljedeće značenje:

1. *rodna perspektiva* je način razmatranja i analize utjecaja roda na društvene uloge u svakoj politici, odluci ili mjeri, uzimajući u obzir strukturne i povijesne neravnoteže moći;
2. *rodno utemeljeno nasilje nad ženama* uključuje sve radnje usmjerene protiv žrtve uvjetovane njenom pripadnošću ženskom spolu, odnosno rodu ili koje nerazmjerno pogađa žene ili djevojčice, a koje dovedu do, ili će vjerojatno dovesti do, tjelesne, seksualne, psihičke ili ekonomske štete ili patnje, uključujući prijetnje takvim radnjama, prisilu ili proizvoljno oduzimanje slobode, bez obzira na to događa li se u javnom ili privatnom životu;
3. *femicid* je lišenje života (usmrćenje) osobe uvjetovano njenom pripadnošću ženskom spolu odnosno ženskom rodu neovisno o pravnoj kvalifikaciji djela i najteži je oblik rodno uvjetovanog nasilja prema ženama i diskriminacije temeljem spola odnosno roda;
4. *intimni femicid* je femicid koji je počinjen unutar obitelji ili kućanstva, neovisno o biološkim ili pravnim obiteljskim vezama, ili između bivših ili sadašnjih bračnih drugova ili izvanbračnih partnera, bez obzira na to dijeli li počinitelj ili je dijelio prebivalište ili uobičajeno boravište sa žrtvom;
5. *neintimni femicid* je femicid koji počini treća osoba van obitelji ili kućanstva;
6. *izravni femicid* je usmrćenje osobe s namjerom usmrćenja ili nanošenja teške tjelesne ozljede uvjetovano njenom pripadnošću ženskom spolu odnosno rodu;
7. *pokušaj izravnog femicida* je postupanje kojim počinitelj s namjerom usmrćenja žene ili djevojčice poduzme radnju koja prostorno i vremenski neposredno prethodi usmrćenju, a smrt ne nastupi;
8. *neizravni femicid* je svaka smrt žene ili djevojčice koja je u svom značajnom dijelu posljedica nasilja, zlostavljanja ili uznemiravanja uvjetovanog pripadnošću ženskom spolu odnosno rodu, odnosno drugog postupanja kojim se ograničavaju prava, slobode ili osobna autonomija žena i djevojčica. Neizravni femicid uključuje i samoubojstvo ženske osobe koje je pretežito posljedica nasilja ili zlostavljanja uvjetovanog pripadnošću ženskom spolu odnosno rodu, a posebice nasilja u partnerskom odnosu ili obitelji, sakaćenja ženskih spolnih organa, seksualnog zlostavljanja, trgovine ljudima ili prisilnog rada odnosno ropstva;
9. *nasilje nad ženama* je svaki oblik tjelesnog, psihičkog, spolnog, ekonomskog ili svakog drugog nasilja, uključujući proganjanje, prijetnje i prisilnu kontrolu, usmjeren protiv žrtve uvjetovano njenom pripadnošću ženskom spolu odnosno rodu ili rodnog identiteta ili rodnog izražavanja;
10. *nasilje u obitelji* uključuje sve radnje fizičkog, seksualnog, psihičkog, ekonomskog ili svakog drugog nasilja do kojih dolazi unutar obitelji ili kućanstva, neovisno o

biološkim ili pravnim obiteljskim vezama, ili između bivših ili sadašnjih bračnih drugova ili partnera, bez obzira na to dijeli li počinitelj ili je dijelio prebivalište ili uobičajeno boravište sa žrtvom;

11. *prisilna kontrola* je trajni ili ponavljani obrazac prisilnog ili kontrolirajućeg ponašanja koji uzrokuje psihičku, ekonomsku ili drugu štetu, a obuhvaća osobito nadzor kretanja i komunikacije, izolaciju od izvora potpore, ekonomsku kontrolu te poniženje i zastrašivanje kojima se osobu dovodi u odnos podređenosti ili ovisnosti. Taj se pojam koristi isključivo za potrebe procjene rizika, praćenja i analize te ne stvara kaznenu odgovornost;
12. *počinitelj nasilja (nasilnik)* je osoba koja je u odnosu nasilja glavni, dominantni ili pretežiti izvor ugroze, kontrole i straha, neovisno o tome je li druga osoba pružila verbalni ili fizički otpor radi samoobrane ili zaštite sebe ili drugoga;
13. *procjena rizika* je strukturirani postupak utvrđivanja okolnosti koje upućuju na vjerojatnost ponavljanja, eskalacije ili smrtnog ishoda nasilja;
14. *upravljanje rizikom* je skup mjera kojima se na temelju procjene rizika smanjuje opasnost za život i sigurnost žrtve;
15. *razina rizika* je, ovisno o utvrđenim okolnostima, niska, visoka ili neposredna razina opasnosti po život ili tjelesni integritet žrtve, kako je pobliže uređeno člankom 13. ovoga Zakona;
16. *individualni plan sigurnosti* je pisani plan mjera zaštite i postupanja izrađen prema okolnostima konkretnog slučaja;
17. *koordinator zaštite žrtve* je stručna osoba određena za koordinaciju postupanja nadležnih tijela u slučaju visoke ili neposredne razine rizika;
18. *osoba u ranjivom položaju* je osoba koja je u ranjivom položaju zbog socijalnih, ekonomskih, tjelesnih, psihičkih ili administrativnih razloga ili zbog jedne ili više zabranjenih osnova diskriminacije, poput spola, roda, dobi, invaliditeta, nacionalnog ili etničkog podrijetla, seksualne orijentacije, imovinskog stanja, boravišnog statusa ili ovisnosti;
19. *dijete izloženo nasilju* je dijete koje svjedoči nasilju, trpi njegove posljedice ili živi u okruženju u kojem se nasilje događa, neovisno o tome je li nasilje izravno usmjereno prema djetetu;
20. *Femicide Watch* je promatračko tijelo za sveobuhvatno nadgledanje, prikupljanje podataka, analizu slučajeva ubojstava žena i izvještavanje iz članka 30. ovoga Zakona;
21. *nadležna tijela* su ministarstvo nadležno za unutarnje poslove, ministarstvo nadležno za poslove socijalne skrbi, ministarstvo nadležno za poslove zdravstva, državna odvjetništva, sudovi, tijela socijalne skrbi, zdravstvene ustanove, tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave i druga tijela koja u okviru svojih ovlasti postupaju u slučajevima nasilja;
22. *institucionalni propust* je propuštanje, nepravodobno ili neodgovarajuće postupanje nadležnog tijela u okviru njegovih ovlasti koje je moglo utjecati na razinu zaštite žrtve ili upravljanje utvrđenim rizikom. Utvrđivanje institucionalnog propusta u smislu

ovoga Zakona ne predstavlja utvrđivanje stegovne, kaznene ni građanskopravne odgovornosti.

Članak 5.

(1) Uvjetovanost nasilja, usmrćenja, odnosno štetnog postupanja koje je dovelo do smrti žrtve pripadnošću ženskom spolu odnosno rodu, nije ograničeno na subjektivni motiv počinitelja već obuhvaća i objektivne društvene okolnosti takvog postupanja kao što su utjecaj predrasuda i stereotipiziranih rodnih uloga, diskriminacije žena i djevojčica na osnovi njihovog spola odnosno roda ili nejednakost u odnosima moći između žena i muškaraca u društvu.

(2) Pri ocjeni uvjetovanosti nadležna tijela osobito će uzeti u obzir:

- da je, prema dostupnim podacima, počinitelj žrtvu i ranije fizički, seksualno ili psihički zlostavljao ili uznemiravao;
- da je usmrćenju prethodilo nasilje, uhođenje, prijetnje ili kontrolirajuće ponašanje počinitelja prema žrtvi;
- da je žrtva bila oteta ili joj je protupravno oduzeta sloboda;
- da je žrtva prije ili nakon usmrćenja bila izložena seksualnom nasilju;
- da je tijelo žrtve osakaćeno ili izloženo na način koji upućuje na ponižavanje žrtve kao žene odnosno da je bila izložena sakaćenju ženskih spolnih organa;
- da je žrtva bila izložena zlostavljanju dijeljenjem njenog intimnog ili manipuliranog materijala bez pristanka, uhođenju, uznemiravanju ili zlostavljanju na internetu, odnosno poticanju na rodno uvjetovano nasilje ili mržnju na internetu;
- da je počinitelj sadašnji ili bivši bračni, izvanbračni ili neformalni životni partner, osoba s kojom je žrtva bila u intimnoj vezi ili član obitelji;
- da je djelo počinjeno iz mržnje ili prijezira prema ženama;
- utjecaj predrasuda o ženskom spolu odnosno rodu;
- utjecaj stereotipiziranih shvaćanja o rodnim ulogama;
- utjecaj tradicionalnih društvenih praksi koje promoviraju podređenost žena muškarcima pravdajući to očuvanjem ili vraćanjem tzv. „časti" osobe, obitelji, zajednice ili druge slične skupine, uključujući prisilni brak;
- utjecaj uvjerenja o nadređenosti ili privilegiranosti muškog spola odnosno roda;
- postojanje potrebe da se muškost iskaže kontrolom ili iskazivanjem moći prema ženama i djeci;
- postojanje potrebe da se spriječi, obeshrabri ili kazni ponašanje koje se smatra neprimjerenim pripadnicama ženskog spola odnosno roda, prisilnom radu ili ropstvu;
- postojanje fizičke, psihološke, ekonomske ovisnosti ili drugih oblika nerazmjera moći u odnosu između počinitelja i žrtve, uključujući trgovanje ljudima;
- da je žrtva radila u seksualnoj industriji.

Članak 6.

Pojmovi izravni femicid, neizravni femicid, intimni femicid i neintimni femicid predstavljaju kategorije razvijene za analitičko-statističke potrebe, razvoj mjera suzbijanja i sprečavanja te nadzor i utvrđivanje institucionalnih propusta nadležnih tijela u okviru ovog Zakona.

Područje primjene

Članak 7.

Odredbe ovoga Zakona obvezuju tijela državne vlasti, tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave, javne ustanove i pravne osobe s javnim ovlastima u pogledu svake mjere, odluke ili politike povezane s ciljevima ovoga Zakona, uz poštovanje neovisnosti sudbene vlasti i samostalnosti državnog odvjetništva.

Načela

Članak 8.

(1) Pri donošenju i provedbi svake odluke, politike ili mjere povezane s ciljevima ovoga Zakona primjenjuje se rodna perspektiva i individualizirani pristup okolnostima žrtve.

(2) Uzimaju se u obzir posebne potrebe osoba u ranjivom položaju, uključujući višestruke i preklapajuće oblike diskriminacije.

(3) Zaštita života i sigurnosti žrtve ima prednost pred svim ostalim razmatranjima u postupanju nadležnih tijela, koja u slučaju visoke ili neposredne razine rizika postupaju bez odgode.

(4) Najbolji interes djeteta ima prednost u svim postupcima koji se odnose na djecu izloženu nasilju.

(5) Nadležna tijela dužna su postupati na način kojim se izbjegava sekundarna viktimizacija i osigurava kontinuitet zaštite žrtve.

(6) Žrtva ne snosi i ne može snositi odgovornost za koordinaciju vlastite zaštite, niti za razmjenu informacija među nadležnim tijelima.

II. PROCJENA I UPRAVLJANJE RIZIKOM

Počinitelj nasilja i zabrana dvostruke viktimizacije

Članak 9.

(1) Pri postupanju povodom prijave ili saznanja o nasilju iz ovoga Zakona, nadležna tijela dužna su utvrditi počinitelja nasilja i razlikovati nasilno ponašanje od obrambenog postupanja

osobe izložene nasilju, uzimajući u obzir povijest nasilja, omjer moći i kontrole, stupanj straha sudionika te je li ponašanje pojedinog sudionika bilo obrambeno ili posljedica prisilne kontrole.

(2) Obrambeno postupanje žrtve, poduzeto radi zaštite sebe ili druge osobe od nasilja ili radi prekida napada, ne smatra se, samo po sebi, uzajamnim nasiljem, niti se može uzeti kao osnova za zaključak da postoji uzajamno nasilje.

(3) Okolnost da je žrtva pružila fizički ili drugi oblik otpora ne oslobađa nadležna tijela obveze da utvrde cjelokupan tijek događaja, uključujući postojanje prethodnog nasilja, odnosa moći i kontrole te okolnosti samoobrane.

(4) Utvrđene okolnosti nasilja, uključujući razlikovanje počinitelja od žrtve i prepoznavanje obrambenog postupanja, obvezno se uzimaju u obzir pri procjeni rizika, izboru mjera zaštite, izradi individualnog plana sigurnosti i procjeni rizika za dijete izloženo nasilju.

Obvezna procjena rizika

Članak 10.

(1) Procjena rizika provodi se pri svakom prvom saznanju nadležnog tijela o nasilju iz ovoga Zakona, neovisno o tome je li nasilje prijavila žrtva, treća osoba ili je nadležno tijelo za njega saznalo u obavljanju svojih poslova.

(2) Procjenu rizika provodi nadležno tijelo koje je prvo zaprimilo prijavu ili saznalo za nasilje, uz primjenu alata za procjenu rizika iz članka 12. ovoga Zakona.

(3) Kada procjena ukazuje na visoku ili neposrednu razinu rizika, procjena se bez odgode dopunjuje u suradnji s drugim nadležnim tijelima, svako prema svojim zakonskim ovlastima.

Ponovna procjena rizika

Članak 11.

Procjena rizika obvezno se ponavlja osobito:

1. nakon svakog novog slučaja nasilja ili prijetnje ubojstvom ili teškim ozljeđivanjem;
2. nakon kršenja zaštitne mjere, mjere opreza ili druge mjere određene radi zaštite žrtve;
3. prije odlučivanja o istražnom zatvoru, mjeri opreza ili zaštitnoj mjeri te prije puštanja počinitelja na slobodu;
4. nakon prekida ili najave prekida odnosa kada postoji povijest nasilja;
5. nakon saznanja o prisilnoj kontroli ili intenziviranju proganjanja;
6. u postupku odlučivanja o ostvarivanju osobnih odnosa djeteta s roditeljem za kojeg postoje saznanja o nasilju;
7. u drugim slučajevima bitne promjene okolnosti važnih za sigurnost žrtve ili djeteta, propisanima alatom za procjenu rizika iz članka 12. ovoga Zakona.

Nacionalni alat za procjenu rizika

Članak 12.

(1) Ministar nadležan za unutarnje poslove pravilnikom propisuje jedinstveni standardizirani alat za procjenu i upravljanje rizikom (u daljnjem tekstu: alat za procjenu rizika), uz prethodno mišljenje ministra nadležnog za pravosuđe, ministra nadležnog za socijalnu skrb i Pravobraniteljice za ravnopravnost spolova.

(2) Alat za procjenu rizika najmanje obuhvaća prethodno nasilje i njegovu učestalost i eskalaciju, osobito nakon prekida ili najave prekida odnosa, prisilnu kontrolu, proganjanje, pokušaj davljenja ili gušenja, prijetnje ubojstvom, samoubojstvom počinitelja ili nasiljem nad djecom, kršenje ranije izrečenih mjera, pristup oružju, zlouporabu sredstava ovisnosti, zlouporabu djece ili kućnih ljubimaca radi kontrole žrtve, trudnoću, invaliditet ili drugu ranjivost žrtve te socijalnu izolaciju žrtve; obuhvaća i okolnosti koje žrtva sama navede kao razlog straha za vlastiti život ili sigurnost.

(3) Procjena se dokumentira u spisu te se ne može temeljiti isključivo na automatiziranom izračunu.

(4) Rezultati procjene rizika pohranjuju se u elektroničkom obliku unutar informacijskih sustava ministarstva nadležnog za unutarnje poslove i pravosudnih tijela, tako da budu dostupni u stvarnom vremenu službenoj osobi koja odlučuje o mjerama iz ovoga Zakona.

Razine rizika

Članak 13.

(1) Na temelju procjene iz članka 10. ovoga Zakona utvrđuje se niska, visoka ili neposredna razina rizika.

(2) Niska razina rizika postoji kada utvrđene okolnosti ne upućuju na znatnu opasnost od teškog nasilja, njegova ponavljanja ili eskalacije. Niska razina rizika ne isključuje postojanje nasilja, niti prava žrtve i mjere zaštite iz ovoga Zakona, a procjena se ponavlja u slučajevima iz članka 11. ovoga Zakona.

(3) Visoka razina rizika postoji kada utvrđene okolnosti upućuju na znatnu opasnost od teškog nasilja, ponavljanja nasilja ili smrtnog ishoda.

(4) Neposredna razina rizika postoji kada okolnosti upućuju na neposrednu opasnost za život ili tjelesni integritet žrtve.

(5) Utvrđena razina rizika dokumentira se obrazloženom službenom zabilješkom i ne može se temeljiti isključivo na zbroju bodova.

Individualni plan sigurnosti

Članak 14.

(1) Za žrtvu kod koje je utvrđena visoka ili neposredna razina rizika izrađuje se individualni plan sigurnosti, u pravilu u suradnji sa žrtvom, osim kada bi to ugrozilo njezinu sigurnost.

(2) Plan sadrži utvrđene rizike, mjere zaštite, odgovorna tijela, način komunikacije sa žrtvom, plan zaštite djece i podatke o dostupnim službama pomoći te se ažurira nakon svake značajne promjene okolnosti.

Koordinator zaštite žrtve

Članak 15.

(1) U slučaju visoke ili neposredne razine rizika određuje se koordinator zaštite žrtve.

(2) Koordinator prati provedbu utvrđenih mjera, osigurava razmjenu informacija nužnih za zaštitu žrtve među nadležnim tijelima, prati promjene razine rizika te upozorava nadležno tijelo na neizvršavanje ili nepravodobno izvršavanje mjera.

Postupanje u slučaju visoke i neposredne razine rizika

Članak 16.

(1) Kada je utvrđena visoka ili neposredna razina rizika, nasilnik se bez odgode izdvaja iz zajedničkog kućanstva ukoliko on i žrtva žive u zajedničkom kućanstvu, a policija bez odgode obavještava nadležno državno odvjetništvo i tijelo socijalne skrbi. U roku od 24 sata saziva se međuresorni sastanak radi izrade ili ažuriranja individualnog plana sigurnosti, na kojem sudjeluju najmanje policija, državno odvjetništvo, tijelo socijalne skrbi i, uz suglasnost žrtve, specijalizirana služba za potporu žrtvama.

(2) Kada je utvrđena visoka ili neposredna razina rizika, nadležno tijelo bez odgode provjerava posjeduje li osoba koja je izvor rizika vatreno ili ostalo oružje sukladno posebnim propisima o oružju, te poduzima mjere radi njegova privremenog oduzimanja i osiguranja. To se odnosi i na predmete koji nisu klasificirani kao oružje sukladno posebnim propisima o oružju, ali su prikladni za nanošenje tjelesnih ozljeda uporabom oštrice, uboda, udarca ili drugog mehaničkog djelovanja.

(3) Nadležni sud i državno odvjetništvo dužni su u predmetima s utvrđenom visokom ili neposrednom razinom rizika odlučiti o prijedlogu za određivanje istražnog zatvora, mjera opreza ili zaštitnih mjera u roku od najviše 24 sata, s prioritetom.

(4) Poštovanje zabrane približavanja pri neposrednoj razini rizika može se, na temelju procjene nadležnih tijela, nadzirati tehničkim sredstvima. Provedbu takvog nadzora bez odgode organiziraju policija i probacijska služba.

(5) Državni odvjetnik dužan je ocijeniti potrebu predlaganja istražnog zatvora, a ako predlaže blažu mjeru dužan je u spisu obrazložiti zašto ta mjera dovoljno štiti život i sigurnost

žrtve. Ako sud ne prihvati prijedlog za istražni zatvor ili ukine istražni zatvor, u obrazloženju odluke posebno ocjenjuje rezultate procjene rizika i mjere potrebne za zaštitu žrtve te odluku dostavlja tijelu socijalne skrbi i, u skladu s propisima o kaznenom postupku, žrtvi.

Evidentiranje razloga procijenjenog rizika

Članak 17.

(1) Nadležno tijelo koje provodi procjenu rizika dužno je u službenoj evidenciji navesti činjenice i okolnosti na kojima temelji procijenjenu razinu rizika.

(2) Ako je utvrđena visoka ili neposredna razina rizika, nadležno tijelo dužno je u spisu evidentirati mjere koje je poduzelo radi smanjenja rizika.

(3) Ako se, unatoč utvrđenoj visokoj ili neposrednoj razini rizika, ne poduzme mjera koja je prema ovom Zakonu ili posebnim propisima bila dostupna, razlozi takve odluke navode se u spisu.

III. PRAVA ŽRTAVA I DJECE IZLOŽENE NASILJU

Prava žrtve pri prijavi i saslušanju

Članak 18.

(1) Žrtve rodno utemeljenog nasilja imaju pravo prijaviti radnje nasilja nad ženama ili nasilja u obitelji kanalima koji su pristupačni, jednostavni za upotrebu, sigurni i lako dostupni, a koje su nadležna tijela dužna ustrojiti i osigurati.

(2) Žrtve imaju pravo na mogućnost prijavljivanja svih oblika rodno uvjetovanog nasilja nadležnim državnim tijelima putem interneta ili putem drugih dostupnih i sigurnih informacijskih i komunikacijskih tehnologija što uključuje i mogućnost podnošenja dokaza.

(3) Žrtva nasilja iz ovoga Zakona ima pravo biti saslušana u prostoriji koja osigurava povjerljivost, od strane osposobljenog policijskog službenika, uz postupanje kojim se izbjegava sekundarna viktimizacija. Želje žrtve uzimaju se u obzir od trenutka prijave.

(4) Policija je dužna žrtvu, uzimajući u obzir njezine osobne okolnosti i ranjivost, obavijestiti o pravu na pratnju osobe od povjerenja, pravu na besplatnog tumača, pravu da bude uključena u procjenu rizika, pravu da zatraži da je sasluša službenik istog spola, osim ako bi to ugrozilo postupak, o dostupnoj medicinskoj, psihološkoj i specijaliziranoj pomoći i smještaju te o zaštitnim mjerama.

(5) Žrtvi se nakon saslušanja daje preslika zapisnika, a na zahtjev i prijevod bitnih dijelova na jezik koji razumije.

Besplatna pravna pomoć i povjerljiva osoba

Članak 19.

(1) Žrtve nasilja iz ovoga Zakona imaju pravo na besplatnu pravnu pomoć u kaznenim, prekršajnim i drugim postupcima, uključujući prijavu rodno utemeljenog nasilja, pred nadležnim tijelima, a koji su izravno povezani sa zaštitom prava i sigurnosti žrtve, od prvog ispitivanja u policiji do pravomoćnog okončanja postupka, bez primjene imovinskog cenzusa ako je isti propisan propisima o besplatnoj pravnoj pomoći.

(2) Žrtvi se, na njezin zahtjev ili po službenoj dužnosti kada je to potrebno zbog utvrđene razine rizika, određuje osoba od povjerenja koja joj pruža informacije o tijeku postupka, izrečenim mjerama opreza i zaštitnim mjerama, puštanju počinitelja na slobodu, bijegu ili prestanku izvršavanja sankcije.

Zaštitne mjere i siguran smještaj

Članak 20.

(1) U dogovoru sa žrtvom, a bez odgode, primjenjuju se mjere zaštite žrtve i njezine djece predviđene posebnim propisima.

(2) Odbijanje pojedine zaštitne mjere ili sigurnog smještaja od strane žrtve ne utječe na njezina prava iz ovoga Zakona, niti oslobađa nadležna tijela obveze da procijene rizik i poduzmu sve mjere iz svoje nadležnosti radi zaštite života i sigurnosti žrtve i djece.

(3) Kada procjena rizika pokaže da žrtva ne može sigurno ostati u svom uobičajenom mjestu boravka, nadležna tijela bez odgode osiguravaju siguran smještaj za žrtvu i djecu, neovisno o tome je li žrtva spremna odmah pokrenuti sudski postupak.

(4) Podaci o adresi i mjestu boravka žrtve i djeteta štite se kada bi njihovo otkrivanje moglo ugroziti njihovu sigurnost. Nadležna tijela osiguravaju način komunikacije i dostave kojim se zaštićena adresa ne otkriva.

(5) Žrtva se, u skladu s propisima o kaznenom postupku, obavještava o puštanju počinitelja na slobodu, bijegu, promjeni ili ukidanju istražnog zatvora i mjera opreza te o prestanku zaštitnih mjera.

(6) Zaštitna mjera ili sigurnosna mjera obveznog psihosocijalnog tretmana ili liječenja od ovisnosti upućuje se na izvršenje nadležnoj ustanovi, odnosno probacijskoj službi, najkasnije u roku od 15 dana od pravomoćnosti odluke kojom je izrečena. Nadležna ustanova, odnosno probacijska služba, dužna je bez odgode obavijestiti sud i policiju o izostanku počinitelja ili prekidu tretmana.

Specijalizirane službe potpore

Članak 21.

(1) Žrtvi nasilja iz ovoga Zakona osigurava se, prema utvrđenim potrebama, pristup specijaliziranim službama potpore, uključujući psihološko savjetovanje, psihosocijalnu pomoć, pravnu pomoć, medicinsku i forenzičku pomoć, siguran smještaj te pomoć pri ostvarivanju socijalnih, zdravstvenih i drugih prava.

(2) U sklopu kliničkih bolničkih centara osigurava se najmanje jedan specijalizirani krizni centar za žrtve seksualnog nasilja u svakoj od regija Republike Hrvatske.

(3) Specijalizirane službe potpore dostupne su žrtvi neovisno o tome je li podnijela kaznenu ili prekršajnu prijavu.

(4) Sva nadležna tijela osigurat će da svaka osoba koja u dobroj vjeri zna ili sumnja da je došlo do radnji nasilja nad ženama ili nasilja u obitelji ili da se očekuju radnje nasilja, prijave nadležnim tijelima takve radnje bez straha od negativnih posljedica i štiteći njihov identitet i sigurnost, uključujući i mogućnost prijave putem interneta ili putem drugih dostupnih i sigurnih informacijskih i komunikacijskih tehnologija.

(5) Zdravstveni djelatnici koji podliježu obvezama u pogledu povjerljivosti moraju prijaviti nadležnim tijelima ako imaju opravdane razloge vjerovati da postoji neposredna opasnost da će teška tjelesna šteta biti nanesena osobi kao rezultat rodno utemeljenog nasilja ili nasilja u obitelji.

Dijete izloženo nasilju

Članak 22.

(1) Djetetu izloženom nasilju, u njegovu najboljem interesu, priznaje se položaj žrtve.

(2) Policija i tijela socijalne skrbi dužni su u svakom slučaju procijeniti potrebe djeteta i osigurati mu stručnu psihosocijalnu potporu.

(3) Dokumentirano nasilje ili utvrđena bilo koja razina rizika isključuje provedbu obiteljske medijacije u dijelu koji se odnosi na povjeravanje djeteta i ostvarivanje osobnih odnosa s roditeljem počiniteljem, dok ta razina rizika traje.

(4) Nadležni sud i tijelo socijalne skrbi ne mogu odrediti neposredno, nenadzirano ostvarivanje osobnih odnosa djeteta s roditeljem počiniteljem nasilja bez prethodne procjene sigurnosnih rizika za dijete i roditelja žrtvu.

(5) Dijete se ne ispituje više puta nego što je to nužno.

(6) Pri odlučivanju o ostvarivanju osobnih odnosa djeteta s roditeljem posebno se uzima u obzir je li nasilje korišteno kao sredstvo kontrole drugog roditelja, a ne razmatra se isključivo kao bračni ili partnerski spor.

(7) U slučaju da je žrtva dijete, a ne dovodeći u pitanje pravila o odvjetničkoj tajni ili ispovjednoj tajni odnosno istovrijednim načelima, stručne osobe koje podliježu obvezama

povjerljivosti moraju prijaviti nadležnim tijelima ako imaju opravdane razloge vjerovati da je djetetu nanesena teška tjelesna šteta kao rezultat rodno uvjetovanog nasilja ili nasilja u obitelji.

(8) Djeca koja prijavljuju radnje rodno uvjetovanog nasilja ili nasilja u obitelji imaju pravo pristupa postupcima prijavljivanja pred nadležnim tijelima koji su sigurni i povjerljivi te osmišljeni i dostupni na način i na jeziku prilagođenom djeci, u skladu s njihovom dobi i zrelošću.

(9) Kada zaprimaju prijave od strane djece nadležna tijela dužna su osiguravati da stručnjaci osposobljeni za rad s djecom pomažu u postupcima prijavljivanja kako bi se osiguralo da su u najboljem interesu djeteta.

(10) Ako je u djelo nasilja uključen nositelj roditeljske skrbi, mogućnost djeteta da prijavi djelo ne može biti uvjetovana pristankom nositelja roditeljske skrbi, a nadležna tijela dužna su poduzeti sve mjere potrebne za zaštitu sigurnosti djeteta prije nego što se ta osoba obavijesti o prijavi.

IV. EDUKACIJA

Obveza edukacije

Članak 23.

(1) Policijski službenici, suci, državni odvjetnici i savjetnici, probacijski službenici, službenici zatvorskog sustava koji odlučuju o otpustu, djelatnici tijela socijalne skrbi i zaštite djece te zdravstveni djelatnici koji dolaze u kontakt sa žrtvama, kao i osobe koje provode procjenu rizika i/ili provode pojedine odredbe ovog Zakona dužni su proći edukaciju o femicidu i nasilju iz ovoga Zakona.

(2) Specijalizirana edukacija iz stavka 1. ovoga članka obuhvaća osobito prepoznavanje obrazaca nasilja i prisilne kontrole, utvrđivanje nasilnika, procjenu i upravljanje rizikom, rodne stereotipe, sekundarnu viktimizaciju, položaj djece izložene nasilju i osoba u ranjivom položaju te kontekstualiziranje kontinuuma nasilja nad ženama i femicida kao njegovog krajnjeg ishoda te međuresornu suradnju.

Provedba i rokovi

Članak 24.

(1) Specijaliziranu edukaciju uključuju u svoje programe Policijska akademija, Pravosudna akademija, Akademija socijalne skrbi te ministarstva nadležna za socijalnu skrb i zdravstvo, u suradnji s Pravobraniteljicom za ravnopravnost spolova i organizacijama civilnoga društva.

(2) Osobe koje u trenutku stupanja na snagu ovoga Zakona obavljaju poslove iz članka 23. dužne su proći edukaciju u roku od 12 mjeseci od stupanja na snagu ovoga Zakona, a osobe koje počnu obavljati te poslove u roku od 6 mjeseci od početka rada.

Popis programa edukacije

Članak 25.

Pravobraniteljica za ravnopravnost spolova vodi i jednom godišnje objavljuje popis provedenih programa edukacije koji sadržajno obuhvaćaju područja iz članka 23. ovoga Zakona te na temelju podataka nadležnih tijela u godišnjem izvješću iz članka 27. iskazuje udio osposobljenih djelatnika.

V. PRIKUPLJANJE PODATAKA I IZVJEŠĆIVANJE

Prikupljanje podataka

Članak 26.

(1) Ministarstvo unutarnjih poslova, državna odvjetništva, sudovi, tijela socijalne skrbi i zdravstvene ustanove prikupljaju i dostavljaju Femicide Watchu podatke o femicidu, rodno utemeljenom ubojstvu i nasilju koje im je prethodilo, prema jedinstvenim pokazateljima. Podaci obuhvaćaju kaznenopravnu i prekršajnopravnu evidenciju nasilja, promatranu kao jedinstvena cjelina.

(2) Podaci se razvrstavaju najmanje prema spolu, dobi i drugim osobnim obilježjima žrtve i počinitelja, odnosu žrtve i počinitelja, mjestu i načinu počinjenja, prisutnosti djece, uporabi oružja te prethodnim kontaktima žrtve ili počinitelja s nadležnim tijelima. Podaci se dostavljaju isključivo u pseudonimiziranom obliku.

(3) Podaci će biti razvrstani sukladno sa statističkim okvirom za mjerenje rodno-povezanog usmrćenja žena i djevojčica Ujedinjenih naroda.

(4) Pokazatelje, rokove i način dostave podataka pravilnikom propisuju ministar nadležan za unutarnje poslove, uz prethodno mišljenje ministra nadležnog za pravosuđe, Pravobraniteljice za ravnopravnost spolova, Državnog zavoda za statistiku i Agencije za zaštitu osobnih podataka.

(5) Podaci koje nadležna tijela dostavljaju na temelju ovoga članka usklađuju se s podacima koje ista tijela dostavljaju Povjerenstvu za praćenje i unaprjeđenje rada tijela kaznenog i prekršajnog postupka te izvršavanja sankcija vezanih za zaštitu od nasilja u obitelji na temelju članka 20. Zakona o zaštiti od nasilja u obitelji, tako da se izbjegne dvostruko izvješćivanje, a pravilnik iz stavka 4. ovoga članka donosi se uz prethodno pribavljeno mišljenje toga Povjerenstva.

Godišnje izvješće

Članak 27.

(1) Pravobraniteljica za ravnopravnost spolova do 31. ožujka tekuće godine Hrvatskom saboru podnosi jedinstveno godišnje izvješće za prethodnu godinu o femicidu, rodno utemeljenom ubojstvu, njihovim pokušajima i nasilju koje im je prethodilo.

(2) Izvješće sadrži najmanje:

1. broj prijava, intervencija policije, kaznenih prijava i prekršajnih postupaka, odbačenih prijava i razloge odbacivanja, izrečenih i prekršenih zaštitnih mjera, prijedloga i odluka o istražnom zatvoru i mjerama opreza, podignutih optužnica i pravomoćnih presuda;
2. razvrstavanje slučajeva prema kategorijama iz članka 4. ovoga Zakona;
3. broj žrtava kojima je prethodno bilo prijavljeno nasilje, kojima je izrečena zaštitna mjera ili kojima je procijenjena visoka ili neposredna razina rizika;
4. broj djece izložene nasilju i djece koja su ostala bez roditelja;
5. broj provedenih prvih i ponovljenih procjena rizika prema razini rizika, broj izrađenih individualnih planova sigurnosti, broj određenih koordinatora zaštite žrtve te podatke o provedbi mjera utvrđenih tim planovima;
6. zbirne nalaze, preporuke i ocjenu provedbe ranijih preporuka Femicide Watcha;
7. dostupne usporedne podatke država članica Europske unije.

(3) Izvješće sadrži isključivo anonimne podatke i objavljuje se i na mrežnim stranicama Pravobraniteljice.

Dvogodišnje analitičko izvješće

Članak 28.

Svake druge godine Pravobraniteljica za ravnopravnost spolova objavljuje analitičko izvješće o uzrocima i posljedicama, učestalosti i stopama osuđujućih presuda za femicid i rodno utemeljeno ubojstvo te nasilje koje im je prethodilo, o kretanju tih pojava tijekom vremena, o učinkovitosti poduzetih mjera i provedbi preporuka Femicide Watcha te razlozima za neprovedene preporuke, uključujući mjere za provedbu Istanbulske konvencije.

Zaštita osobnih podataka

Članak 29.

(1) Podaci koji se prikupljaju za potrebe članaka 27. i 28. ovoga Zakona obrađuju se u pseudonimiziranom obliku, a voditelj obrade je Pravobraniteljica za ravnopravnost spolova.

(2) Podaci se čuvaju najdulje godinu dana od objave izvješća, a iznimno najdulje četiri godine ako je to nužno radi ispunjavanja međunarodnih obveza u vezi s prikupljanjem podataka.

(3) Na obradu podataka na odgovarajući se način primjenjuju propisi o zaštiti osobnih podataka.

VI. PROMATRAČKO TIJELO ZA SVEOBUHVATNO NADGLEDANJE, PRIKUPLJANJE PODATAKA, ANALIZU SLUČAJEVA UBOJSTAVA ŽENA I IZVJEŠTAVANJE

Osnivanje i zadaće

Članak 30.

(1) Ovim se Zakonom uspostavlja promatračko tijelo za sveobuhvatno nadgledanje, prikupljanje podataka, analizu slučajeva ubojstava žena i izvještavanje (u daljnjem tekstu: Femicide Watch), pri Pravobraniteljici za ravnopravnost spolova. Femicide Watch nastavlja djelatnosti istoimenog tijela koje je odlukom pravobraniteljice za ravnopravnost spolova osnovano 22. rujna 2017. U obavljanju svojih analitičkih i izvještajnih zadaća Femicide Watch neovisan je od tijela čije postupanje analizira.

(2) Zadaća Femicide Watcha je da, radi sprječavanja, a na temelju analize pojedinačnih slučajeva utvrdi uzroke i okolnosti femicida i rodno utemeljenog ubojstva te eventualne institucionalne propuste u postupanju nadležnih tijela u odnosu na žrtvu i počinitelja prije počinjenja djela, i da o tome objavi opće preporuke.

(3) Femicide Watch vrši nadzor nad klasifikacijom svakog djela femicida i pokušaja femicida te rodno utemeljenog ubojstva u kojem je žrtva osoba ženskog spola te su nadležna tijela dužna svaki takav slučaj gdje je žena žrtva proslijediti Femicide Watchu kako bi ocijenilo je li ga nadležno tijelo ispravno klasificiralo.

(4) Femicide Watch analizira femicid i rodno utemeljeno ubojstvo, njihove pokušaje te teške slučajeve s visokim rizikom smrtnog ishoda, poput davljenja, gušenja ili teškog nasilja uz prijetnju oružjem, neovisno o pravnoj kvalifikaciji djela u kaznenom postupku.

(5) Femicide Watch obvezno analizira svaki slučaj femicida u kojem su žrtva ili počinitelj prije djela bili u kontaktu s policijom, državnim odvjetništvom, sudom ili tijelom socijalne skrbi zbog nasilja. Ostale slučajeve odabire prema kriterijima koje samo utvrdi Poslovnikom o radu.

(6) Femicide Watch ne utvrđuje kaznenu, prekršajnu, stegovnu ni odštetnu odgovornost, ne ocjenjuje dokaze i ne utječe na tijek nijednog postupka.

(7) Femicide Watch nastavlja koristiti dokumentaciju i evidencije tijela iz stavka 1. ovoga članka.

Sastav

Članak 31.

(1) Femicide Watchu predsjeda Pravobraniteljica za ravnopravnost spolova, po položaju.

(2) Uz predsjednicu, Femicide Watch ima devet članova:

1. predstavnik Ravnateljstva policije Ministarstva unutarnjih poslova,
2. predstavnik Državnog odvjetništva Republike Hrvatske,
3. predstavnik sudbene vlasti s iskustvom u kaznenom pravosuđu,
4. predstavnik ministarstva nadležnog za pravosuđe,
5. predstavnik ministarstva nadležnog za socijalnu politiku,
6. dva predstavnika akademske zajednice s iskustvom u istraživanju rodno utemeljenog nasilja,
7. dva predstavnika organizacija civilnoga društva s najmanje pet godina iskustva u izravnoj pomoći žrtvama nasilja nad ženama.

(3) U sastavu Femicide Watcha osigurava se zastupljenost spolova u skladu s propisima o ravnopravnosti spolova.

(4) Femicide Watch može pozvati stručnjake iz područja forenzičke psihijatrije, psihologije i medicine te druge osobe da sudjeluju u radu bez prava glasa.

Imenovanje, mandat i izuzeće

Članak 32.

(1) Članove Femicide Watcha iz članka 31. stavka 2. točaka 1. do 5. ovoga Zakona određuje tijelo koje predstavljaju, a članove iz točaka 6. i 7. imenuje pravobraniteljica za ravnopravnost spolova na temelju javnog poziva, uz prethodno mišljenje radnog tijela Hrvatskoga sabora nadležnog za ravnopravnost spolova.

(2) Mandat članova traje četiri godine, uz mogućnost jednog ponovnog imenovanja.

(3) Član Femicide Watcha razrješuje se na vlastiti zahtjev, zbog trajne nesposobnosti, pravomoćne osude za kazneno djelo ili teške povrede obveze čuvanja tajne.

(4) Član Femicide Watcha koji je u službenoj ili drugoj ulozi sudjelovao u postupanju u slučaju koji se analizira izuzima se iz analize toga slučaja.

(5) Femicide Watch donosi poslovnik o radu i metodologiju analize koja se temelji na međunarodno priznatim metodama retrospektivne analize ubojstava u obiteljskom i partnerskom kontekstu, uzimajući u obzir dosadašnju praksu.

Pristup dokumentaciji

Članak 33.

(1) Na zahtjev Femicide Watcha, u opsegu nužnom za provedbu analize i uz primjenu načela najmanjeg opsega podataka potrebnog za ostvarenje svrhe, nadležna su tijela dužna u roku od 15 dana besplatno dostaviti preslike spisa i dokumentacije potrebne za analizu slučaja, osobito zapisnike o prijavama i intervencijama, procjene rizika, spise kaznenih i prekršajnih postupaka, odluke o zaštitnim mjerama i mjerama opreza te dokumentaciju tijela socijalne skrbi. Zdravstvena dokumentacija dostavlja se uz uvjete propisane posebnim zakonom.

(2) Državni odvjetnik može odgoditi dostavu isključivo obrazloženom odlukom kojom utvrđuje da bi dostava ugrozila izvide ili istragu, i to najdulje do potvrđivanja optužnice, odnosno do okončanja postupka. Odluka se dostavlja Femicide Watchu.

(3) O uskrati ili neopravdanom kašnjenju dostave Femicide Watch obavještava čelnika tijela te to navodi u godišnjem izvješću iz članka 27. ovoga Zakona.

Odnos prema kaznenom postupku

Članak 34.

(1) Femicide Watch svojim radom ne smije utjecati na tijek i ishod kaznenog, prekršajnog ni drugog postupka.

(2) Analiza slučaja u pravilu započinje nakon potvrđivanja optužnice ili okončanja postupka, uključujući obustavu zbog smrti okrivljenika.

(3) Femicide Watch može prije okončanja postupka analizirati postupanje nadležnih tijela koje je prethodilo događaju, ako to ne ugrožava kazneni postupak. Takva se analiza ograničava na administrativno i policijsko postupanje prije počinjenja djela te ne obuhvaća ocjenu dokaza u tekućem kaznenom postupku. O dopuštenosti pristupa podacima obuhvaćenima tajnošću istrage odlučuje se u skladu s posebnim propisima.

(4) Femicide Watch ne saslušava okrivljenike, svjedoke ni žrtve u smislu postupka. Uz njihovu suglasnost može razgovarati s članovima obitelji ubijene osobe te s osobama koje su joj pružale pomoć.

Povjerljivost i zaštita podataka

Članak 35.

(1) Članovi Femicide Watcha i pozvane osobe dužni su kao tajnu čuvati podatke do kojih dođu u njegovu radu. Ta obveza traje i nakon prestanka mandata.

(2) Osobni podaci obrađuju se u pseudonimiziranom obliku i čuvaju najdulje onoliko koliko je potrebno za analizu, a najdulje četiri godine.

(3) Sve što Femicide Watch objavi ili priopći izvan kruga svojih članova mora biti anonimizirano.

(4) Voditelj obrade osobnih podataka je Ured Pravobraniteljice za ravnopravnost spolova.

Izvješća Femicide Watcha

Članak 36.

(1) Za svaku provedenu analizu Femicide Watch sastavlja anonimizirano izvješće s nalazima i preporukama, u pravilu u roku od dvanaest mjeseci od početka analize, te ga bez odgode dostavlja Vladi Republike Hrvatske.

(2) Zbirni nalazi iz izvješća dostavljenih tijekom godine sastavni su dio godišnjeg izvješća iz članka 27. ovoga Zakona.

Očitovanje Vlade

Članak 37.

(1) Vlada Republike Hrvatske jednom godišnje, najkasnije uz izvješće iz članka 27. ovoga Zakona, Hrvatskom saboru dostavlja očitovanje o preporukama iz izvješća Femicide Watcha zaprimljenih tijekom protekle godine, za svaku preporuku navodeći prihvaća li je, djelomično prihvaća ili ne prihvaća, a za prihvaćenu ili djelomično prihvaćenu preporuku nositelja, rok i mjere provedbe, odnosno razloge zbog kojih je ne prihvaća. Očitovanje sadrži i pregled poduzetih mjera po ranije prihvaćenim preporukama.

(2) Femicide Watch u sljedećem godišnjem izvješću ocjenjuje provedbu prihvaćenih preporuka.

Obavještavanje nadležnih tijela

Članak 38.

(1) Ako tijekom rada utvrdi činjenice koje upućuju na moguće počinjenje kaznenog djela koje se progoni po službenoj dužnosti ili na moguću tešku povredu službene dužnosti, Femicide Watch o tome bez odgode obavještava nadležno državno odvjetništvo ili drugo nadležno tijelo.

(2) Obaviješteno tijelo dužno je u roku od 90 dana obavijestiti Femicide Watch o poduzetim radnjama, u opsegu dopuštenom zakonom.

Stručna služba i sredstva

Članak 39.

(1) Stručne i administrativne poslove za Femicide Watch obavlja Ured Pravobraniteljice za ravnopravnost spolova, uz osiguranje dodatnih sredstava i zaposlenika.

(2) Članovi Femicide Watcha imaju pravo na naknadu za rad i naknadu troškova.

VII. NACIONALNI PLAN I SREDSTVA

Nacionalni plan

Članak 40.

(1) Nacionalni plan zaštite od nasilja nad ženama i nasilja u obitelji obvezno sadržava posebne ciljeve i mjere usmjerene na prevenciju femicida, procjenu i upravljanje rizikom od smrtnog ishoda, zaštitu žrtava visoke i neposredne razine rizika, međuresornu razmjenu podataka i neovisnu analizu slučajeva femicida.

(2) Ako Nacionalni plan iz stavka 1. ovoga članka pri njegovu isteku ili obnovi ne sadrži mjere iz stavka 1. ovoga članka, Vlada Republike Hrvatske dužna ih je ugraditi najkasnije u roku od 12 mjeseci.

(3) Provedba mjera iz stavka 1. ovoga članka prati se godišnje, a izvješće o provedbi dostavlja se Hrvatskom saboru zajedno s izvješćem iz članka 27. ovoga Zakona.

Sredstva za provedbu

Članak 41.

Sredstva za provedbu ovoga Zakona osiguravaju se u državnom proračunu Republike Hrvatske.

VIII. PRIJELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Rokovi

Članak 42.

(1) Femicide Watch iz članka 30. ovoga Zakona uskladit će svoj sastav i poslovnik s odredbama ovoga Zakona u roku od šest mjeseci od njegova stupanja na snagu, a do tada djeluje u sastavu i na način utvrđen odlukom o osnivanju iz 2017. godine.

(2) Pravilnici iz članka 12. stavka 1. i članka 26. stavka 4. ovoga Zakona donijet će se u roku od šest mjeseci od stupanja na snagu ovoga Zakona. Do stupanja na snagu pravilnika iz članka 12. stavka 1. ovoga Zakona, procjena rizika provodi se prema postojećim pravilima i obrascima, u mjeri u kojoj nisu protivni ovome Zakonu.

(3) Femicide Watch može analizirati i slučajeve počinjene najviše tri godine prije stupanja na snagu ovoga Zakona.

(4) Ministarstvo nadležno za pravosuđe dužno je u roku od šest mjeseci od stupanja na snagu ovoga Zakona proširiti mrežu ovlaštenih izvoditelja psihosocijalnog tretmana i liječenja od ovisnosti iz članka 20. stavka 6. ovoga Zakona, uključujući mogućnost ugovaranja s licenciranim organizacijama civilnoga društva.

Stupanje na snagu

Članak 43.

(1) Ovaj Zakon stupa na snagu osmoga dana od dana objave u Narodnim novinama.

(2) Odredbe članaka 26. do 29. primjenjuju se od 1. siječnja 2028.

OBRAZLOŽENJE POJEDINIH ODREDBI PRIJEDLOGA ZAKONA

Članci 1. do 8. određuju predmet, svrhu, usklađenost s međunarodnim pravom i pravom Europske unije, rodno značenje izraza, pojmove, područje primjene i načela. Članak 1. stavak 3. izričito navodi da se nasilje promatra kao mogući obrazac, a ne izolirani slučaj (incident). Pojmovi u članku 4. preuzimaju tipologiju femicida (intimni, neintimni, izravni, pokušaj izravnog i neizravni) iz statističkog okvira Ujedinjenih naroda, pri čemu je neizravni femicid, uključujući samoubojstvo žene koje je posljedica nasilja, namijenjen analizi i ne utvrđuje kaznenopravnu uzročnost. Članak 5. uvjetovanost pripadnošću ženskom spolu odnosno rodu ne ograničava na subjektivni motiv počinitelja, nego je procjenjuje i prema objektivnim okolnostima, kao što su raniji zlostavljanje i uznemiravanje, nasilje, uhođenje, prijetnje i kontrolirajuće ponašanje koji su prethodili usmrćenju te druge okolnosti navedene u tom članku. Članak 6. propisuje da su kategorije femicida namijenjene analizi, statistici i prevenciji. Članak 4. uvodi i operativne pojmove potrebne za Glavu II.: počinitelja nasilja, razine rizika, individualni plan sigurnosti i koordinatora zaštite žrtve, te institucionalni propust; potonji izričito bez učinka na stegovnu, kaznenu ili građanskopravnu odgovornost.

Članci 9. do 17. uređuju procjenu i upravljanje rizikom kao srž Prijedloga zakona. Članak 9. odgovara na praksu u kojoj se žrtva koja je pružila otpor nasilju tretira kao ravnopravna sudionica sukoba, umjesto da se utvrdi počinitelj nasilja; stavak 4. taj nalaz izričito veže uz procjenu rizika, izbor mjera i zaštitu djeteta. Članci 10. do 13. uvode obveznu i ponovljivu procjenu rizika kroz tri razine (nisku, visoku i neposrednu) pri čemu procjenu provodi tijelo koje je prvo zaprimilo prijavu, a dopunjuje se u suradnji s drugim tijelima kada je rizik visok ili neposredan; članak 13. stavak 2. izričito propisuje da niska razina rizika ne isključuje ni postojanje nasilja ni prava žrtve, a članak 11. da se procjena ponavlja prije odlučivanja o istražnom zatvoru, mjerama opreza i zaštitnim mjerama. Članak 12. stavak 4. propisuje elektroničku pohranu rezultata procjene koja je u stvarnom vremenu dostupna službenoj osobi koja odlučuje o mjerama, što odgovara prijedlogu Femicide Watcha o zajedničkoj digitalnoj platformi. Članci 14. i 15. uvode individualni plan sigurnosti i koordinatora zaštite žrtve, kako žrtva sama ne bi morala koordinirati vlastitu zaštitu. Članak 16. objedinjuje hitne mjere pri visokom i neposrednom riziku: izdvajanje počinitelja iz zajedničkog kućanstva, međuresorni sastanak u roku od 24 sata, provjeru i oduzimanje oružja i predmeta prikladnih za nanošenje tjelesnih ozljeda, žurno postupanje pravosuđa, tehnički nadzor koji bez odgode organiziraju policija i probacija te obvezu i državnog odvjetnika i suda da obrazlože odluku kojom se ne određuje ili se ukida istražni zatvor. Članak 17. uvodi obvezu evidentiranja onoga što je nadležno tijelo znalo, procijenilo i poduzelo, a ako mjera nije poduzeta unatoč visokom riziku, i razloga zašto nije, a sve kako bi se nakon eventualnog smrtnog ishoda moglo utvrditi je li sustav imao priliku djelovati ranije.

Članci 18. do 22. uređuju prava žrtava i djece. Članak 18. jamči pristupačne i sigurne kanale prijave, uključujući internet, te saslušanje od strane osposobljenog službenika. Članak 19. određuje opseg besplatne pravne pomoći i uvodi povjerljivu osobu. Članak 20. stavak 2. izričito

propisuje da odbijanje pojedine zaštitne mjere ili smještaja od strane žrtve ne smije postati opravdanje za nečinjenje tijela, a stavak 6. rok od 15 dana za upućivanje na psihosocijalni tretman. Članak 21. uvodi specijalizirane službe potpore, uključujući krizne centre za žrtve seksualnog nasilja u kliničkim bolničkim centrima, dostupne neovisno o prijavi, te prijavljivanje nasilja od strane osoba koje u dobroj vjeri znaju ili sumnjaju na nasilje i, uz propisane uvjete, zdravstvenih djelatnika vezanih povjerljivošću. Članak 22. priznaje dijete koje svjedoči nasilju kao žrtvu, onemogućuje da se dijete, bez prethodne procjene rizika, izloži nenadziranom kontaktu s roditeljem počiniteljem nasilja, sprječava da se nasilje nad roditeljem u postupcima o osobnim odnosima svede na bračni spor te djeci osigurava prijavljivanje u postupcima prilagođenima njihovoj dobi.

Članci 23. do 25. uređuju obveznu edukaciju, proširenu na probaciju, zatvorski sustav i osobe koje provode procjenu rizika, uz praćenje udjela osposobljenih djelatnika. Rokovi iz članka 24. stavka 2. (12 i 6 mjeseci) određeni su kako bi se osposobljavanje osoba koje već postupaju u predmetima nasilja provelo u kratkom i jasno određenom razdoblju.

Članci 26. do 29. uređuju prikupljanje podataka i jedinstveno godišnje izvješćivanje. Članak 26. stavak 1. izričito zakonom propisuje ono što ZZNO-ovo Povjerenstvo u svom izvješću za 2025. samo po vlastitoj ocjeni dodaje izvan propisanog pravilnika (objedinjeno praćenje kaznenopravne i prekršajnopravne evidencije), stavak 3. nalaže razvrstavanje podataka prema statističkom okviru Ujedinjenih naroda, a stavak 5. usklađuje prikupljanje s postojećom obvezom izvješćivanja iz članka 20. Zakona o zaštiti od nasilja u obitelji. Članak 27. objedinjuje u jedno godišnje izvješće Pravobraniteljice vlastitu statistiku, podatke o provedbi procjena rizika i sigurnosnih planova te zbirne nalaze Femicide Watcha, umjesto da svako tijelo Saboru podnosi zasebno izvješće; koje će radno tijelo Sabora izvješće razmatrati, pitanje je poslovnika Hrvatskoga sabora, a ne ovoga Zakona.

Članci 30. do 39. ne osnivaju novo tijelo, nego nastavljaju djelatnosti Femicide Watcha, koji od 2017. djeluje kao odluka pravobraniteljice za ravnopravnost spolova, na zakonskoj osnovi po uzoru na onu koju od 2018. na temelju članka 21. Zakona o zaštiti od nasilja u obitelji već ima ZZNO-ovo Povjerenstvo. Članak 30. stavak 3. daje Femicide Watchu ovlast praćenja klasifikacije slučajeva ubojstava žena, što je potrebno jer je 2025. samo 10 od 18 ubojstava žena evidentirano kao teško ubojstvo ženske osobe. Sastav iz članka 31. čine predstavnici policije, državnog odvjetništva, sudbene vlasti s iskustvom u kaznenom pravosuđu, ministarstava nadležnih za pravosuđe i socijalnu politiku, dvoje predstavnika akademske zajednice i dvoje predstavnika civilnoga društva, uz izričitu zakonsku zastupljenost spolova. Analiza je obvezna u svim slučajevima u kojima je žrtva ili počinitelj već bio u kontaktu s tijelima, a obuhvaća i teške slučajeve s visokim rizikom smrtnog ishoda koji nisu pravno kvalificirani kao pokušaj ubojstva. Članci 33. i 34. uređuju pristup spisima, u opsegu nužnom za analizu, i odnos prema kaznenom postupku tako da se zaštiti istraga i ne zadire u ocjenu dokaza u tekućem predmetu, ali da se tijelima onemogući da uskratom dokumentacije spriječe analizu. Članci 36. i 37. pojednostavljuju izvještavanje: svaka pojedinačna analiza slučaja dostavlja se Vladi čim je gotova, zbirni nalazi ulaze u jedinstveno godišnje izvješće iz članka 27., a Vlada jednom

godišnje daje jedno gradirano očitovanje (prihvaća, djelomično prihvaća ili ne prihvaća), s nositeljem, rokom i pregledom poduzetog po ranije prihvaćenima.

Članak 40. ne tvrdi da Vlada nema strategiju, nego propisuje što Nacionalni plan mora sadržavati u pogledu prevencije femicida i produžuje tu obvezu na njegove buduće obnove; njegova provedba prati se kroz postojeće godišnje izvješćivanje, pa posebna odredba o nadzoru nije potrebna.

Članci 41. do 43. uređuju sredstva, rokove i stupanje na snagu. Članak 43. stavak 1. osigurava da Zakon, uključujući procjenu i upravljanje rizikom, stupa na snagu odmah, a ne tek po donošenju pravilnika iz članka 12., a do tada se, prema članku 42. stavku 2., procjena provodi prema postojećim pravilima u mjeri u kojoj nisu protivna ovome Zakonu. Članak 43. stavak 2. odgađa primjenu odredaba o prikupljanju podataka i izvješćivanju do 1. siječnja 2028., čime se ostavlja vrijeme za donošenje pravilnika iz članka 26. stavka 4. i prilagodbu evidencija.